

LITERATURA CATALANA: TENDÈNCIES ACTUALS

Literatura catalana dels 60/70 a l'actualitat

Conceptes principals

Z va pensar: «Això és un somni que acabarà en despertar
túnel mentre em despertava d'un somni: potser somio
concèntrics: un somni dins d'un somni dins d'un somni
anomenem vida no és sinó un altre somni, el més
despertem en morir...», etc. Quim MONZÓ

-me, de debò, en un túnel; però he sortit d'un
un somni dins d'un somni: somnis
dins d'un somni...; potser aquest estadi que
terrible de tots, l'últim, del qual només ens

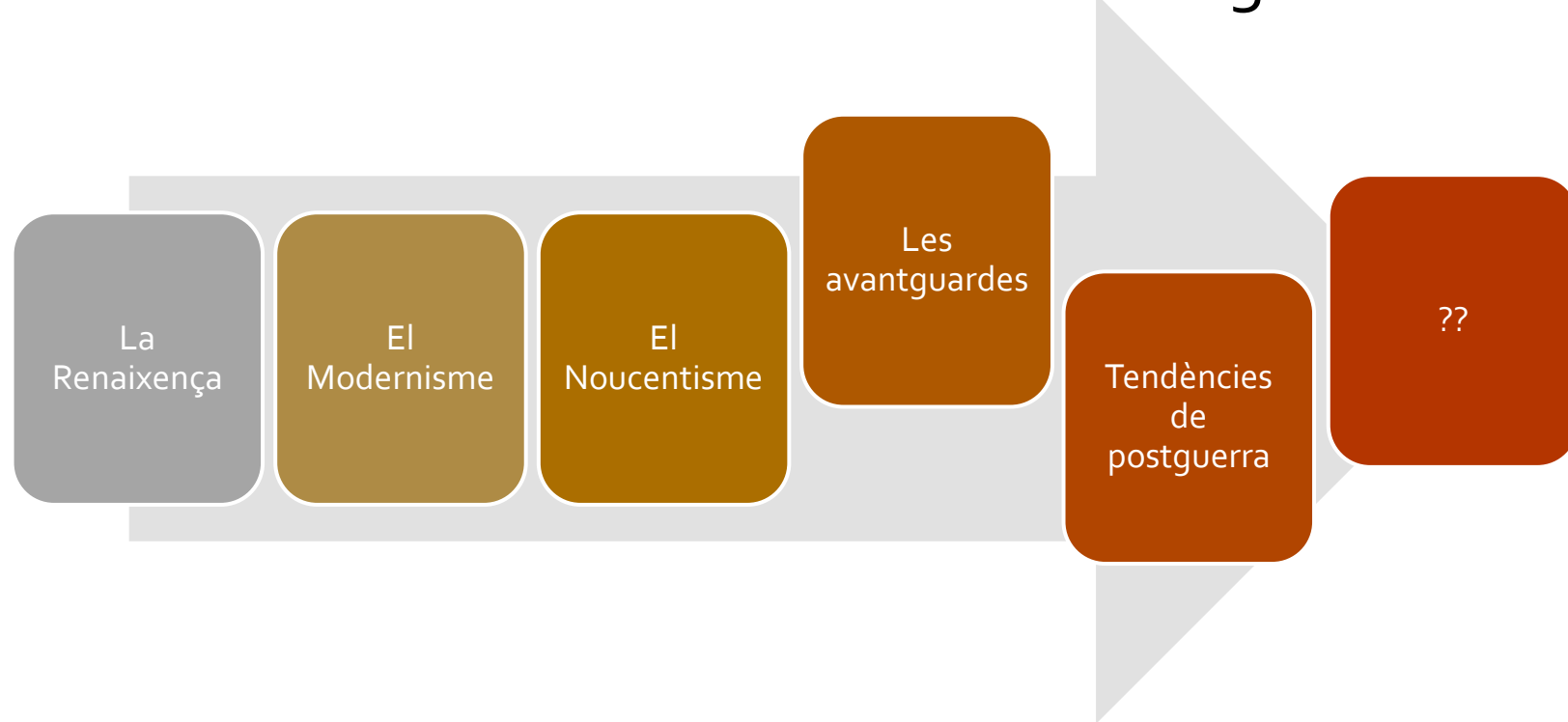
1. LA POSTMODERNITAT?

- Terme d'origen nord-americà
- A Catalunya s'utilitza des de l'acadèmia
- Vegem-ne alguns dels **conceptes principals...**

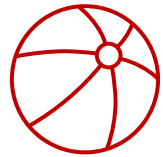
LA REALITAT CAÒTICA

- Cada cop costa més veure un **moviment** hegemònic, tal com havia passat en la història de la literatura dels darrers segles.

LA SOCIETAT POSTINDUSTRIAL

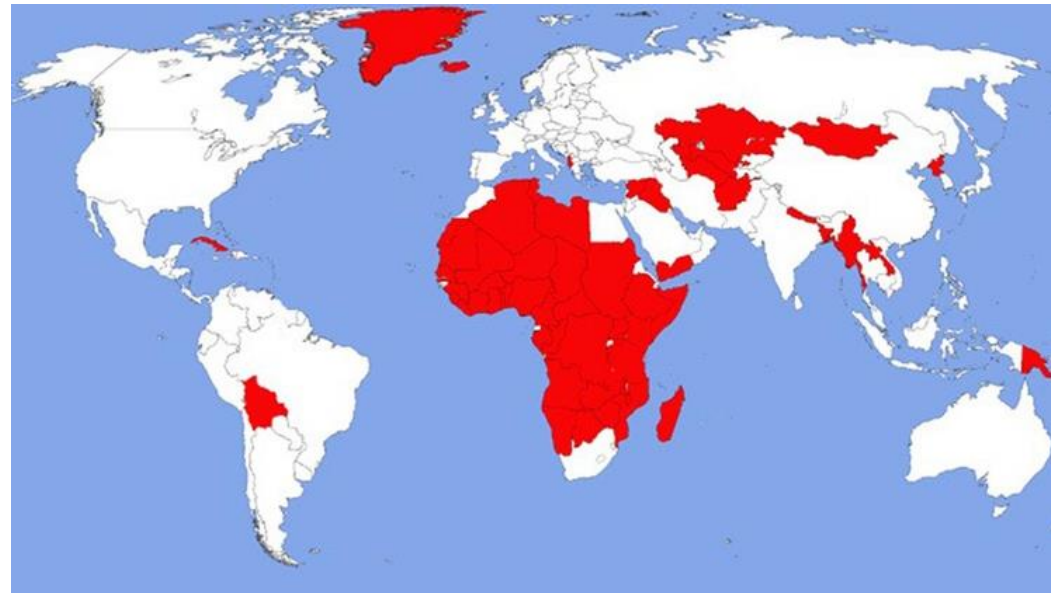
En una societat pròpia del **capitalisme avançat**:

- El pes de l'economia recau en el sector terciari i l'oci
→ Les noves formes d'oci s'han d'adaptar a la nova societat

- La **globalització** mundial sotmet l'ordre tradicional

Mapa: Infobae

Se us acut què representa aquest mapa?

EL SIMULACRE I LA HIPERREALITAT

Simulakrum

- Importància d'allò que sembla autèntic però no ho és: no ens importa gaire, perquè només ens interessa l'aparença de realitat.

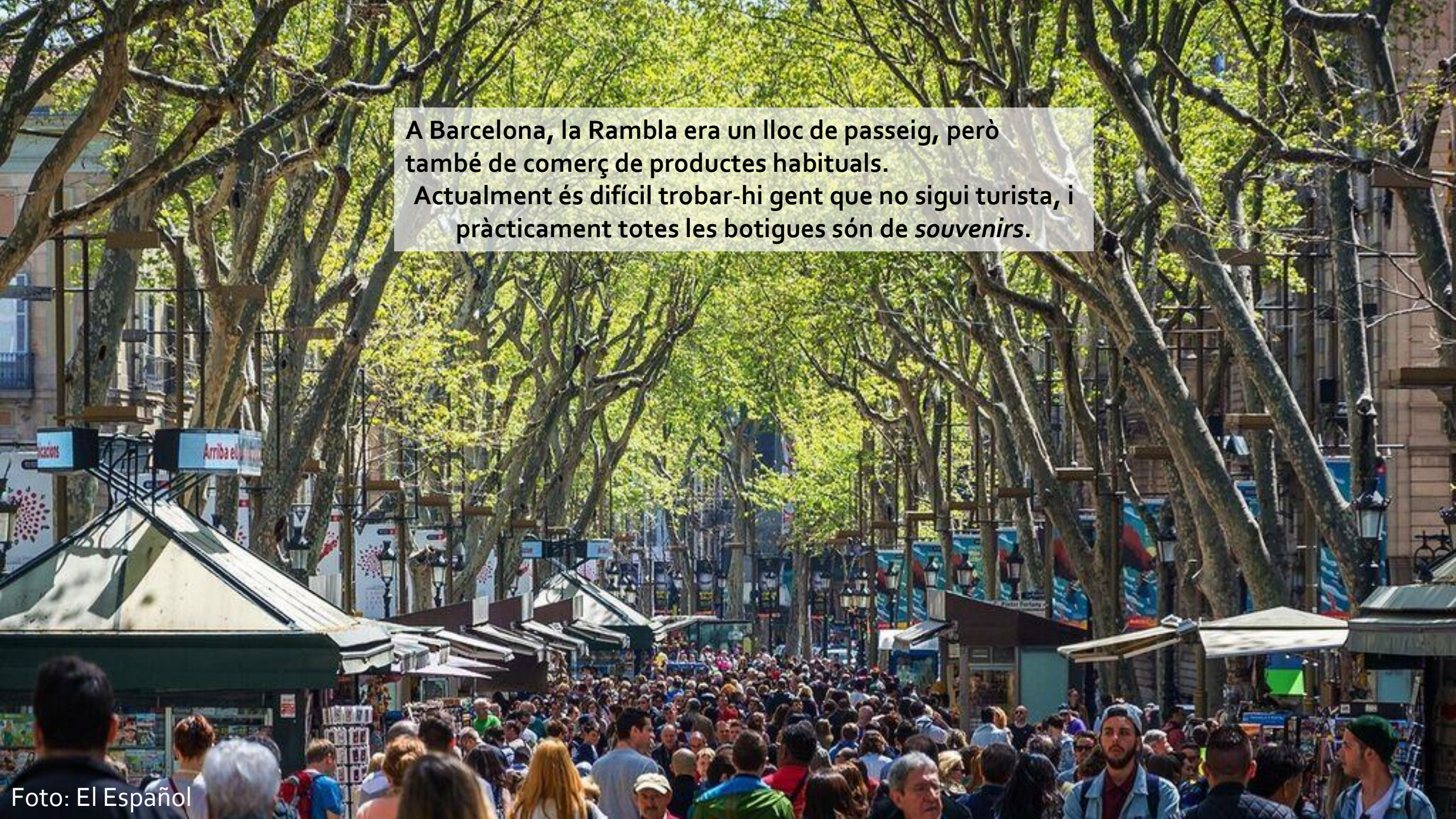

The Venetian a Las Vegas (Foto: El Tiempo): Las Vegas n'és la màxima glorificació

JAMESON,
BAUDILLARD

Foto: Ajuntament de Girona

A Barcelona, la Rambla era un lloc de passeig, però també de comerç de productes habituals. Actualment és difícil trobar-hi gent que no sigui turista, i pràcticament totes les botigues són de *souvenirs*.

ALGUN EXEMPLE DEL VOSTRE ENTORN?

CONEIXEU AQUEST LLOC?

Čínský Krumlov. Proč Číňané rádi kopírují světové stavby i celá města

🕒 15. března 2019 1:00

V nejlidnatější zemi světa najdete desítky více či méně povedených napodobenin nejslavnějších světových měst, staveb a památek. Od letoška včetně Českého Krumlova. Proč Číňané tak rádi kopírují, zjišťoval Magazín Víkend DNES.

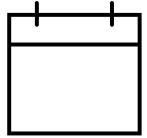
FONT: iDnes.cz

2. CONTEXT: EL REALISME HISTÒRIC

- Formulats per **Josep Maria Castellet** i **Joaquim Molas**.
- Entre 1959 i 1968 (Maig francès)
- Volen portar la literatura catalana a un camp social, punt de vista *marxista*
- El llenguatge perd simbolisme i torna als referents realistes
- **Qui?**
 - Manuel de Pedrolo, Espinàs, Vallverdú
 - La tornada de Pere Quart, Estellés, Bauçà...

Als anys 60, el concepte de *moviment* ja comença a ser caduc.

CONTEXT: EL FINAL DELS 60

- **Dictadura franquista:** *desarrollismo*
 - certa obertura política (manteniment de la censura)
 - més tolerància cultural però no política
 - es pot publicar en català
- Primera entrada del **turisme**
- Els escriptors poden optar a certa **professionalització** (nou mercat editorial)
- Crisi del **marxisme**, xoc entre el moviment cultural i la societat.

Formentera durant els primers anys d'auge del turisme (Foto: IB3)

(L'INEVITABLE) FINAL DEL REALISME HISTÒRIC

- Expansió dels **mitjans de comunicació de masses** (TV) i entrada de nous productes culturals
→ **revolució hedonista.**

- **1968 i el maig francès:** el fracàs de l'ideal del "socialisme de rostre humà" (*socialismus s lidskou tváří/socializmus s ľudskou tvárou*). [Als EUA: guerra del Vietnam]

- **Conseqüències:** recuperació d'autors com Brossa, J.V. Foix, Salvat-Papasseit, Calders (totalment antirealistes).

1968. L'any que el món va voler canviar

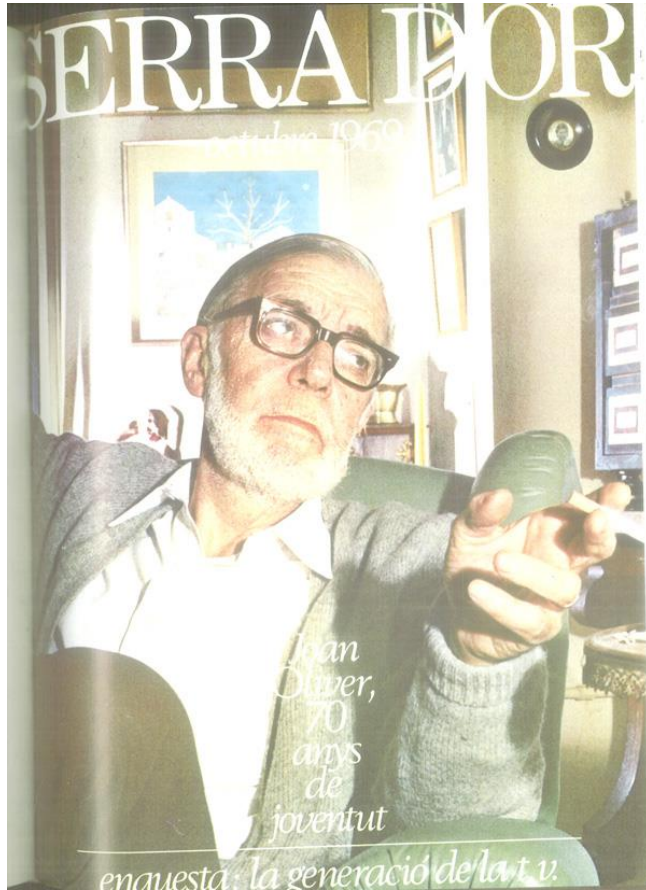

Els Beatles a Barcelona l'any 65 (Foto: Ajuntament de Barcelona)

El maig del 68 a París (Foto: revista Sàpiens)

LITERATURA I POSTMODERNITAT

Número de 121 de Serra d'or
(FONT: Cervantes Virtual)

“La generació de la TV”

- Lligada als mitjans d'informació de masses
- La virtualitat de la televisió ha substituït la realitat (**ideari de Foucault, Derrida, Kristeva**)
- En general, el concepte de “generació” substitueix el de “moviment”
 - La “**generació dels 70**” catalana coincideix (més o menys) amb l'entrada de la postmodernitat

Del present **MANIFEST** hem eliminat tota cortesia en la nostra actitud. Inútil qualsevol discussió amb els representants de l'actual cultura catalana, negativa artísticament per bé que eficaç, en d'altres ordres. La transigència o la correcció condueixen als delinqüents i lamentables confusionismes de totes les valors, a les més irrespirables atmosferes espirituals, a la més perniciosa de les influències. Exemple: *La Nova Revista*. La violenta hostilitat, per contra, situa netament les valors i les posicions, i crea un estat d'esperit higiènic.

HEM ELIMINAT tota argumentació
HEM ELIMINAT tota literatura
HEM ELIMINAT tota lírica
HEM ELIMINAT tota filosofia
 a favor de les nostres idees

Existeix una enorme bibliografia i tot l'esforç dels artistes d'avui per a suplir tot això.

ENS LIMITEM a la més objectiva enumeració de fets a assenyalar el grotesc i tristíssim espectacle de la intel·lectualitat catalana d'avui, tancada en un ambient resclosit i putrefacte.

PREVENIM de la infecció als encara no contagiats. Afer d'estricta asèpsia espirital.

SABEM que res de nou anem a dir. Ens consta, però, que és la base de tot el nou que avui hi ha i de tot el nou que tingui possibilitats de crear-se.

VIVIM una època nova, d'una intensitat poètica imprevista.

EL MAQUINISME ha revolucionat el món
EL MAQUINISME -antitesi del circumstancialment indispensable futurisme- ha verificat el canvi més profund que ha conegut la humanitat.

UNA MULTITUD anònima -antiarística- col·labora amb el seu esforç quotidià en l'afirmació de la nova època, tot i vivint d'acord amb el seu temps.

UN ESTAT D'ESPERIT POSTMAQUINISTA HA ESTAT FORMAT

ELS ARTISTES d'avui han creat un art nou d'acord amb aquest estat d'esperit. D'acord amb llur època.

ACÍ, PERÒ, ES CONTINUA PASTURANT IDÍLLICAMENT

LA CULTURA actual de Catalunya és inservible per a l'alegria de la nostra època. Res de més perillós, més fals i més adulterador.

PREGUNTEM ALS INTELLECTUALS CATALANS:

-De què us ha servit la Fundació Bernat Metge, si després heveu de confondre la Grècia antiga amb les ballarines pseudoclassiques?

AFIRMEM que els sportsmen estan més a prop de l'esperit de Grècia que els nostres intel·lectuals.

AFEGIREM que un sportsman verge de nocions artístiques i de tota erudició està més a la vora i és més apte per a sentir l'art i la poesia d'avui, que no els intel·lectuals, miopi i carregat d'una preparació negativa.

PER NOSALTRES Grècia es continua en l'acabat numèric d'un motor d'avió, en el teixit antiarístic d'anònima manufactura anglesa destinat al golf, en el nu en el music-hall americà.

ANOTEM que el teatre ha deixat d'existir per a uns quants i gairebé per a tothom.

ANOTEM que els concerts, conferències i espectacles corrents avui entre nosaltres, acostumen a ésser sinònims de llocs irrespirables i avorridíssims.

PER CONTRA

nous fets d'intensa alegria i joialitat reclamen l'atenció dels joves d'avui.

HI HA el cinema
HI HA l'estadi, la boxa, el rugby, el tennis i els mil esports
HI HA la música popular d'avui: el jazz i la dansa actual

HI HA el saló de l'automòbil i de l'aeronàutica
HI HA els jocs a les platges
HI HA els concursos de bellesa a l'aire lliure
HI HA la desfilaria de maniquins
HI HA el nu sota l'electricitat en el music-hall
HI HA la música moderna
HI HA l'autòdrom
HI HA les exposicions d'art dels artistes moderns
HI HA encara, una gran enginyeria i uns magnífics transatlàntics

HI HA una arquitectura d'avui
HI HA útils, objectes, mobles d'època actual
HI HA la literatura moderna
HI HA els poemes moderns
HI HA el teatre modern
HI HA el gramòfon, que és una petita màquina
HI HA l'aparell de fotografiar, que és una altra petita màquina

HI HA diaris de rapidíssima i vastíssima informació
HI HA enciclopèdies d'una erudició extraordinària
HI HA la ciència en una gran activitat
HI HA la crítica documentada i orientadora
HI HA etc., etc., etc.
HI HA finalment, una orella immòbil sobre un petit fum dret.

DENUNCIEM la influència sentimental dels llocs comuns racionals de Guimerà

DENUNCIEM la sensibleria malaltissa servida per l'Orfeo Català, amb el seu repertori tronat de cançons populars, adaptades i adulterades per la gent més absolutament negada per a la música. I adhuc, de composicions originals. (Pensem en l'optimisme del cor dels Revelers americans.)

DENUNCIEM la manca absoluta de joventut dels nostres joves

DENUNCIEM la manca absoluta de decisió i d'audàcia
DENUNCIEM la por als nous fets, a les paraules, al risc del ridícul

DENUNCIEM el toporisme de l'ambient podrit de les penyes i els personalismes barrejats a l'art

DENUNCIEM l'absoluta indocumentació dels crítics respecte a l'art d'avui i l'art d'ahir

DENUNCIEM els joves que pretenen repetir l'antiga pintura
DENUNCIEM els joves que pretenen imitar l'antiga literatura
DENUNCIEM l'arquitectura d'estil
DENUNCIEM l'art decoratiu que no sigui l'estandarditzat
DENUNCIEM els pintors d'arbres torts
DENUNCIEM la poesia catalana actual, feta dels més rebregats tòpics maragallians

DENUNCIEM les metzines artístiques per a ús infantil, tipus Jordà. (Per a l'alegria i comprensió dels nois, res de més adequat que Rousseau, Picasso, Chagall...)

DENUNCIEM la psicologia de les noies que canten: Rosó, Rosó...

DENUNCIEM la psicologia dels nois que canten: Rosó, Rosó...

FINALMENT ENS RECLAMEM DELS GRANS ARTISTES D'AVUI, dins les més diverses tendències i categories:

PICASSO, GRIS, OZENFANT, CHIRICO, JOAN MIRÓ, LIPCHITZ, BRÂNCUȘI, ARP, LE CORBUSIER, REVERDY, TRISTAN TZARA, PAUL ÉLUARD, LOUIS ARAGON, ROBERT DESNOS, JEAN COCTEAU, GARCÍA LORCA, STRAVINSKY, MARITAIN, RAYNAL, ZERVOS, ANDRÉ BRETON, ETC., ETC.

SALVADOR DALÍ **LLUÍS MONTANYÀ**

SEBASTIÀ GASCH

Barcelona, març de 1928

gent jove, pa tou

ANATEMES PER A US DE LA MEVA GENERACIÓ

ANATEMA per a aquells qui pregunten: «¿Existeix una nova generació?» sense adonar-se que la pregunta atempta contra les lleis més elementals del procés biològic. — ANATEMA contra les llistes de generació etzibades a dojo i que inclouen jovencells i donzelletes l'única virtut dels quals és passar-se cinc hores diàries al «Pub» de Tuset **Estrecho** esgrimint les armes més acreditades de la imbecilitat pseudo-intellectual a la page. — ANATEMA contra els revolucionaris curts de gambals que confonen la contestazione amb un «baile de granaderos» a Cadaqués. — ANATEMA contra els qui mitifiquen la joventut i, després, en viuen. — ANATEMA contra els intel·lectuals que han convertit la joventut en l'esport més nou d'una cultura que de vegades risca de convertir-se en apassionada cursa de cavalls. — ANATEMA contra els editors que tallen llibres d'autors joves per motius morals i tot seguit diuen que ha estat la censura. — ANATEMA contra els jovencells catalans que escriuen en castellà perquè quan van llegir aquell llibre **digest** sobre el marxisme no es van recordar de posar-se les ulleres. — ANATEMA contra els jovencells que agredeixen directores de cinema d'art et assal tot invocant idees sublimes. — ANATEMA per a aquells jovencells que obliden que el jove més jove de la nova generació catalana encara és, potser, Pere Quart. — ANATEMA contra els qui obliden que els membres més importants de la nostra generació no tenen temps de fundar botles a Platja d'Aro perquè es fumen de fàstic en un despatx amb l'esperança de rebre, al cap de trenta anys, un rellotge d'or. — ANATEMA contra els qui

guillen a la muntanya i adoren els déus de l'escoltisme (llegiu discursos de Mussolini). — ANATEMA als membres de la meua generació que són ximplers, «pijis», esnobs, imbècils, reaccionaris, fills de papà, fanàtics, obedients, tranquils i, finalment, feliços. — ANATEMA al Ramonet que no engega el senyor Esteve a can Pistras. — ANATEMA al vodka amb taronja en comptes de la lletra; als comics en comptes del pensament; al pop mal assimilat en comptes de la disciplina; a la contestazione segons sant Mateu practicada pels joventots del Pub; a totes aquelles coses, en fi, que la societat del consum necessita per a quedar ben tranquil·la i saber que no corre cap perill. — ANATEMA a Terenci Moix, que l'any 1964 es va inventar el concepte «nova generació» i ara ha de resignar-se a veure com hi entren tants imbecils deficients.

Separem tots aquests anatememes del conjunt general i tindrem, finalment, la generació que m'interessa. I recordem que la desmitificació ben entesa ha de començar per un mateix. I que Jahvè, omnipotent, ens illumini amb la seva gràcia. Amén. — **TERENCI MOIX**.

El "Manifest groc" de Dalí (Foto: Enciclopèdia)

El "manifest" de Terenci Moix (dins *Serra d'or*)

COM ÉS LA “GENERACIÓ DELS 70”? (I): TRETS SOCIALS

- Nascuts durant la **postguerra**
 - Imatges culturals de la guerra
 - Educats, però primera generació que no ho és en català
 - En conseqüència, fan moltes lectures en castellà
- **Societat de consum** i *desarrollismo*: consum de les classes mitjanes
- Contacte amb els **mitjans de comunicació de massa**: còmics, cinema, TV.
- Imaginari tendeix a la **globalitat** (cinema i TV dels EUA)
- La **joventut** com a valor ètic i social
- **Antidogmatisme** i **llibertat**: l'escriptor no és al servei d'uns valors externs

Foto: Espaciomadrid

COM ÉS LA “GENERACIÓ DELS 70”? (II): TRETS ESTÈTICS

- Importància de la **citació**
- **Desmitificació (+ l'antidogmatisme)**: no hi pot haver afirmacions molt absolutes. Importància de la ironia
- El **bucle** o repetició constant; es pot traduir en “vertigen” o “desorientació” en literatura.
- Tendència a **formes** barroques o neoromàntiques, cíniques, hedonistes i sentimentals.
- El “**jo**” pren un protagonisme principal
- **Cultura urbana**, artificialitat
 - El conflicte urbà/rural
- Nou concepte de “**cultura popular**”. Dos tipus de reaccions:
 - Acceptació i assimilació
 - Rebuig total
- No existeix un “metarelat”. S’accepta que la visió i les revolucions són **parcials**.

Montserrat Roig a Cuba (Foto: El Crític)

Baltasar Porcel (Foto: Ara Balears)